

Merkozyho plán na odvrátenie rozpadu eurozóny a správa NBS o stave finančného sektora v hodnotení odborníkov

05.12.2011; Televízna stanica STV 2; Komentáre; 21.30; por. 1/2; KONDRLÍK Radovan

Boris CHMEL, moderátor:

"Spíšme novú zmluvu o **Európskej únii**." Tak znie posolstvo z dnešného stretnutia kancelárky MERKELOVEJ a prezidenta SARKOZYHO. Francúzsko a Nemecko sa dohodli na zmenách, ktoré by mali zamedziť dlhovej kríze. Opatrenia chcú začať presadzovať už na tohtotýždňovom samite únie v Bruseli."

Príspevok:

Radovan KONDRLÍK, redaktor:

"Jednotnejšia fiškálna politika a prísnejšia centralizovaná kontrola **rozpočtov v Európskej únii** dávajú podľa kancelárky Angely MERKELOVEJ a prezidenta Nicolasa SARKOZYHO jedinú záruku, ako odvrátiť rozpad **eurozóny**."

Nicolas SARKOZY, francúzsky prezident, preklad do slovenčiny:

"Chceme zaistiť, aby sa nerovnováha, ktorá viedla k dnešnej situácii v **eurozóne**, znovu neopakovala."

R. KONDRLÍK:

"Podľa navrhovaných nových zmlúv by mali byť štáty automaticky sankcionované, ak porušia dohodnuté pravidlá a nebudú mať **deficit rozpočtov** pod 3% HDP."

Angela MERKELOVÁ, nemecká kancelárka, preklad do slovenčiny:

"Bez ohľadu na to, či sa to bude týkať celej európskej dvadsaťsedmičky, alebo aspoň sedemnástich štátov **menovej únie**. Pre nás je ale prioritou, aby zmena zahrnula všetky krajiny **Európskej únie**."

N. SARKOZY

"To, čo sa stalo Grécku, sa už nesmie opakovať. **Deficity** vlád musia byť pod kontrolou."

R. KONDRLÍK

"Podrobnosti francúzsko-nemeckého návrhu politici zašlú v stredu vedeniu **Európskej únie**.
Radovan KONDRLÍK, Slovenská televízia."

B. CHMEL:

"Pozvanie do štúdia prijali Martin ŠUSTER, riaditeľ odboru výskumu **Národnej banky Slovenska**.
Dobrý večer."

Martin ŠUSTER, riaditeľ odboru výskumu **NBS**:

"Pekný dobrý večer."

B. CHMEL:

"A František PALKO z Inštitútu hospodárskej politiky. Vitajte."

František PALKO, riaditeľ Inštitútu hospodárskej politiky:
"Ďakujem, dobrý večer prajem."

B. CHMEL:

"Takže, pán ŠUSTER, okrem stretnutia Merkozy, ako sme videli, dnes vyvolala rozruch na našej scéne **Národná banka Slovenska** pravidelnou správou o stave finančného sektora, kde sa hovorí, alebo, ktoré, táto, táto správa hovorí o tom, že situácia je vážnejšia ako po páde LEHMAN Brothers. Takže ako ste k tomu dospeli? Každého možno strasie, keď si predstaví tú situáciu po páde. Tak dnes sa hovorí o tom, že to je vážnejšie?"

M. ŠUSTER:

"Nie, nie, nie, ako, my v žiadnom prípade nemáme úmysel vyvolávať nejakú paniku. Vcelku podmienky pre finančnú stabilitu sa po tom prvom štvrtroku tohto roku, kde sa ešte zlepšovali, potom začali zhoršovať. A čo sme chceli povedať v tej správe, je, že z hľadiska slovenského **bankového** sektora teraz tie riziká zo zahraničia sú významnejšie. Ak si spomeniete, v roku 2008 pád LEHMAN Brothers slovenský finančný sektor viac-menej neovplyvnil. Ale v súčasnosti, keď kameňom úrazu je dlhová kríza v Európe, tak voči tomuto je náš **bankový** sektor podstatne silnejšie vystavený."

B. CHMEL:

"Dobre. K tomu sa ešte dostaneme, samozrejme. Ale, pán PALKO, aký je váš pohľad? Je tá situácia vážnejšia?"

F. PALKO:

"Tá situácia je iná. Ja by som tie porovnania tam nejako veľmi nedával. Dôležité je povedať, že v súčasnosti riešime situáciu kredibility členských krajín **eurozóny**. Zatiaľčo pri kríze v roku 2008-2009 bola riešená kredibilita jednotlivých finančných inštitúcií. V tom je tá odlišnosť. A samozrejme, že dnes už ale neplatí to, čo si mnohí mysleli, že štát je perpetuum mobile, že môže finančne existovať bez ohľadu na to, či sa riadi zodpovednou alebo nezodpovednou fiškálnou politikou. Je potrebné túto situáciu vnímať ako výzvu do budúcnosti a hľadať také opatrenia, aby sa tá situácia nemohla už nikdy zopakovať."

B. CHMEL:

"Dobre, ale ak ešte jednou vetou môžeme rozobrať, naozaj. Teda v čom je ten stav horší?"

M. ŠUSTER:

"Keď si zoberiete rok 2008-2009, keď došlo k zhoršeniu situácie v mnohých **bankách** a štáty vtedy tie **banky** zachraňovali, prebrali na seba tie riziko a vlastne tým finančný sektor očistili alebo zachránili. V súčasnosti, najmä v Európe, mnohé štáty sú na kraji toho, kde môžu preberať ďalšie riziká a práve naopak, niektoré štáty, ktoré sú silno zasiahnuté dlhovou krízou, ešte vnášajú ďalšie riziká do finančného sektora tým, že klesajú ceny ich dlhopisov alebo v prípade Grécka priamo dochádza k odpisu časti hodnoty dlhopisov. Dneska, dneska ten finančný sektor sa nemôže spoliehať na žiadnu vonkajšiu moc. Môže čerpať len zo svojich rezerv."

B. CHMEL:

"Dobre, ale ak môžem ešte trochu priblížiť, vtedy naozaj po páde LEHMAN Brothers sa rozšírila finančná kríza, prišla pomerne veľká recesia, upadol tam celý svet takmer. Čiže očakáva sa dnes niečo podobné? Aby to bolo možno jasné aj divákovi."

M. ŠUSTER:

"Nie, neočakávame recesiú. Naozaj, my sme hodnotili podmienky pre finančnú stabilitu na Slovensku. V roku 2008 alebo 2009 náš finančný sektor zostal vcelku stabilný. Recesia postihla reálnu ekonomiku cez pokles exportov, ale finančný sektor nemal vážne problémy."

B. CHMEL:

"Takže dostaneme sa teraz k Slovensku: Ako sa tieto hrozby teda môžu dotknúť Slovenska? Alebo táto situácia?" Pán PALKO."

F. PALKO:

"Pokiaľ ide o Slovensko, môže sa to dotknúť aj zvýšenia rizikovej prirážky, keď Slovenská republika si bude požičiavať na trhoch. A to nielen z hľadiska objektívnych vnútorných ekonomických dôvodov, ale aj v dôsledku práve tej zlej situácie v **eurozóne**, vôbec v **Európskej únii**, pretože Slovensko nie je samostatným hráčom v tom celom procese a keď sa, keď sú problémy v **eurozóne**, tak sú problémy samozrejme aj na **finančnom trhu** dotýkajúcich sa Slovenska"

B. CHMEL:

"Potom tie problémy povedú na Slovensko..."

F. PALKO:

"...ale nielen Slovenska, ale aj tých krajín, ktoré nie sú v **eurozóne**, či to je Česko, či to je Maďarsko alebo ďalšie iné krajiny. To znamená, že v tomto prípade môžeme platiť viac, pokiaľ ide o získavanie prostriedkov na obsluhu štátneho dlhu a, samozrejme, že potom tie peniaze budú chýbať na iné výdavkové tituly, ktoré môžu byť zasa dôležité z hľadiska podpory ekonomického rastu."

B. CHMEL:

"Ak sa ešte môže dotknúť tej recesie, ktorú sme už predtým možno naznačili, niektoré finančné domy naznačujú, že už môže, napríklad **Tatra banka**, myslím, že naozaj Slovensko skončí budúci rok v recesii. Takže je, dá sa s tým súhlasiť? A dá sa proti tomu ešte niečo urobiť?"

F. PALKO:

"Ja by som povedal, že dnes nemožno vylučovať nič. Pretože tá situácia je veľmi, veľmi nepredvídateľná. A prognózy naozaj majú veľmi krátku platnosť. Aj posledná prognóza **OECD** predpokladá, že v poslednom kvartáli tohto roka a v prvom kvartáli budúceho roka ekonomický rast bude mať záporné číslo, pokiaľ ide o **eurozónu**. Všetko bude, samozrejme, závisieť od toho, ako tá dlhová kríza bude ďalej riešená a ako v praxi sa uplatnia tie návrhy, ktoré boli aj dnes diskutované."

B. CHMEL:

"Áno, k tým sa ešte dostaneme, ale ak sa pozrieme na **banky**, pán ŠUSTER, hrozia tu teda krachy bánk? Je taká situácia na Slovensku, že by slovenské **banky** boli ohrozené cez problémy ich materských bánk, ich matiek?"

M. ŠUSTER:

"Slovenské **banky** sú relatívne dosť dobre izolované od svojich matiek. Aj tie matky zatiaľ sú v relatívne stabilnej situácii. Pri základnom scenári neočakávame, že by ktorákoľvek zo slovenských bánk sa dostala do problémov. Všetky plnia ukazovatele kapitálovej primeranosti, to znamená, že majú tam ešte ten vankúš, ktorým dokážu vykrývať nejaké problémy."

B. CHMEL:

"Dobre. Ak sa pozrieme aj na to, že dlhová kríza sa už naozaj teda dotkla Slovenska, ako sme spomínali, dvakrát sme mali problém si požičať, alebo teda rešpektíve predať dlhopisy na trhoch, takže ako to, pán PALKO, vidíte? Môže, ja neviem, v najbližších mesiacoch byť ohrozené aj financovanie samotného štátu?"

F. PALKO:

"Problémy predať svoje dlhopisy malo napríklad aj Nemecko, takže Slovensko v tom nie je náhodou, že tá situácia bola zložitá aj v prípade Slovenskej republiky. Pokiaľ ide o financovanie do konca tohto roka, nie sú nejaké problémy v oblasti likvidity štátu. A v prípade, že by tá situácia mala pretrvávajúť aj v prvom kvartáli budúceho roka, tak už taký kludný by som nebol."

B. CHMEL:

"Čiže môžu tieto problémy, podľa vás, pokračovať?"

F. PALKO:

"Nemyslím si, že mali by sme problémy perspektívne umiestňovať štátne dlhopisy. Otázka bude skôr v tom zmysle, za koľko, za akú vysokú rizikovú prirážku. Pretože tam nie je predpoklad, že by tá prirážka klesala, skôr tá prirážka môže navyšovať sa."

B. CHMEL:

"Pán ŠUSTER, ako by teda, podľa vás, malo Slovensko zvýšiť záujem a dôveru vôbec o svoje dlhopisy?"

M. ŠUSTER:

"Asi taký prvý krok je zákon o **rozpočtovej** zodpovednosti, vytvorenia dlhovej brzdy, nezávislý **rozpočtový** výbor, čo je teraz otázka, ktorá je aktuálne v parlamente. Druhá dôležitá vec je **rozpočet** na budúci rok, ktorý by mal ukázať akú-takú mieru konsolidácie - už asi nedúfame, že sa podarí tá konsolidácia o približne jeden percentuálny bod, čo bolo pôvodne plánované. Ale aspoň nejakú konsolidáciu by sme mali zachovať a ukázať, že smerujeme v horizonte, povedzme, dvoch rokov pod **deficit** 3% HDP, ako sme sľúbili."

B. CHMEL:

"Pán PALKO, podľa vás, naozaj ambicióznejší **rozpočet**. Nezohráva teraz úlohu, že nemáme vôbec taký plán?"

F. PALKO:

"Samozrejme, že v prípade Slovenska, ktoré je zaradené v rámci hodnotenia **Európskej únie** ako medzi krajiny s rizikovými verejnými financiami, je zrejme, pokiaľ by sme nemali nejaký kredibilný plán z hľadiska fiškálnej konsolidácie, teda znižovania **deficitu** verejných financií. Samozrejme, že súčasná politická situácia je dnes taká, že nebolo možné očakávať nejaké opatrenia ani na príjmovej, ani na výdavkovej stránke. Takže odniesol si to navýšený **deficit**, čo samozrejme, že nie je dobré riešenie. Avšak v týchto, v tomto kontexte politickom je to zrejme jediné reálne riešenie. Dôležité však je, že Slovensko potrebuje mať naozaj veľmi jasný a kredibilný fiškálny plán. Avšak tak, aby to znižovanie **deficitu** bolo udržateľné. To znamená, nie nasilu priškrtiť niečo, aby naozaj v tom roku 2013 ten **deficit** bol 3%, ale..."

B. CHMEL:

"Nepovažujete to za reálne?"

F. PALKO:

"Nepovažujem to vôbec za reálne. Ale tým, že potom samozrejme, že vyhupne ten **deficit** smerom nahor, takže udržateľné, kredibilné opatrenia, ktoré ďalej podporujú ten ekonomický rast."

B. CHMEL:

"Dotknime sa teraz samotnej **eurozóny**. Pán ŠUSTER, keď sa na to pozrieme zblízka, špekuluje sa už dlhší čas o vytvorení novej, užšej **eurozóny**. Pracuje **Národná banka Slovenska** aj s takýmito scenármi? Ja viem, že ťažko mi na to odpoviete, ale prepočítavate aj takéto scenáre vývoja?"

M. ŠUSTER:

"Ako pre nás jediná rozumná alternatíva je zachovanie tej **eurozóny**, ktorá je. **Eurozóna** sa vcelku nedá deliť na nejaké lepšie euro a horšie euro..."

B. CHMEL:

"Čiže vy zatiaľ na tomto nepracujete?"

M. ŠUSTER:

"Nie."

B. CHMEL:

"Pán PALKO, podľa vás, malo by sa na tom už začať pracovať? A čo by bolo pre Slovensko výhodnejšie v takom prípade?"

F. PALKO:

"Pre Slovensko naozaj iná cesta, ako spoločné koordinované úsilie spolu s tými krajinami, ktoré predstavujú najvýznamnejšie krajiny z hľadiska exportu - Nemecko, Francúzsko - neexistuje. To znamená, že v prípade Slovenska, ani keď sme mali slovenskú korunu, nebolo možné povedať, že mali sme naozaj nezávislú menovú politiku, keďže 85% obchodnej výmeny aj tak prebiehala v eurách, a nie v slovenskej korune. To znamená, že my musíme sledovať tie ciele, ktoré sleduje Nemecko, Francúzsko a **eurozóna, Európska únia**."

B. CHMEL:

"Dobre. Svet ale naozaj čaká veľké veci tento týždeň. A čaká, že sa splní niečo konečne v piatok na samite v Bruseli. Takže splní sa to, podľa vás, páni, je už blízko naozaj ten recept na vyriešenie dlhovej krízy, pán ŠUSTER? A prečo je to vôbec také dôležité teraz? Lebo hovorí sa, že toto ten zase jeden z tých posledných alebo definitívnych samitov, kde sa má rozhodnúť."

M. ŠUSTER:

"Ako, dlhovou krízu nevyriešite jedným samitom alebo jedným receptom. Problémy sa kumulovali dlhé roky a takisto bude dlhé roky trvať, kým sa tie problémy postupne odstránia. Teraz je problémom to, že nevidíme ani cestu, a teda treba nájsť cestu, ako sa tie problémy začnú odstraňovať a teda tá cesta začína tým, že sú silnejšie, tvrdšie pravidlá, automatické uplatňovanie sankcií, aj vzájomná podpora medzi štátmi **eurozóny**. Ale v konečnom dôsledku musí byť šetrenie a tie dlhy sa musia splácať."

B. CHMEL:

"To je to, na čom sa aj dnes dohodli Angela MERKELOVÁ a Nicolas SARKOZY. Pán PALKO, je to, tento plán už má teda naozaj jasnejšie kontúry na záchranu eura potom, ako sa dnes dohodli. Zdá sa, že svoje si presadila nemecká strana, kancelárka MERKELOVÁ. Takže je to dosť dôveryhodný plán ten ich a predpokladal ste, že to dopadne takto?"

F. PALKO:

"Sú to opatrenia o budúcnosti, o prevencii, nie sú to opatrenia, ktoré majú riešiť teraz akútny stav dlhovej krízy. Je škoda, že sú to opatrenia, ktoré v podstate už mnohé boli spomínané aj pred rokom zo stola **Európskej komisie**, ktorá navrhovala automatické sankcie a ďalšie iné záležitosti. Vtedy pre francúzsky odpor neboli prijaté tieto opatrenia a teraz po roku..."

B. CHMEL:

"Teraz Francúzi zmenili, žiaľ až po roku, že ten čas uplynul..."

F. PALKO:

"...po roku, by som zjednodušene povedal, že stratili sme rok času z hľadiska získania kredibility **Európskej únie** a lídrov, ktorí **Európsku úniu** dnes riadia."

B. CHMEL:

"Ale podstata tej dohody je, pán ŠUSTER, naozaj, že bude sa otvárať zmluva o **Európskej únii**, zavedú sa automatické prísnejšie sankcie pre vysoké **deficity**. S tým sa dá súhlasiť."

M. ŠUSTER:

"Určite áno."

B. CHMEL:

"Že to je správne. Ale tiež považujete to za neskoré? Že to mohlo byť už pred rokom na stole?"

M. ŠUSTER:

"No tak, taká je situácia, že to rozhodovanie je dlhé a určite ako bolo by dobré, keby sme mali správne riešenia pred rokom a pol alebo dvomi."

B. CHMEL:

"Tak dúfajme, že toto možno budú naozaj tie správne riešenia, ale niektorí ekonómovia, pán PALKO, naopak však upozorňujú na to, že to MERKELOVEJ riešenie je príliš dlhodobé, a trhy očakávajú okamžitú reakciu, že sa udeje teraz niečo, aby sa podarilo zachrániť ďalšie kroky **eurozóny**."

F. PALKO:

"V prvom rade, zachrániť situáciu musia tie krajiny, ktoré sú dotknuté týmito problémami. Vidíme, že Taliansko uskutočňuje veľmi významné pokroky, pokiaľ ide o konkrétne opatrenia. V priebehu dvoch nasledujúcich rokov majú ušetriť zhruba 30 miliárd euro, robia opatrenia do budúcnosti. To znamená, že musia tie opatrenia vychádzať predovšetkým z Talianska, Grécka, z iných, z iných krajín, ktoré sú týmto dotknuté. **Európska únia** ako celok, samozrejme, môže vytvárať tú preventívnu bázu z hľadiska toho, aby sa tá situácia neopakovala. Ale kľúč k riešeniu majú tie jednotlivé krajiny."

B. CHMEL:

"Páni, obligátna otázka, ktorú už pravidelne takmer tuná kladiem niekoľko mesiacov, na záver, na vás: Môže **eurozóna** naozaj takto fungovať ďalej bez problémov v súčasnom zložení, alebo sa bude musieť niečo udiť? Pán ŠUSTER?"

M. ŠUSTER:

"K zloženiu **eurozóny** ťažko niečo povedať. **Eurozóna** nemá mechanizmus na vylúčenie členov, aj keď možno niektorých by sme tam neradi videli. Možno nie je otázka, že či môže takto fungovať,

ale či chceme, aby takto fungovala ďalej. A my chceme, aby fungovala lepšie, čiže chceme lepší fiškálny rámec, lepšie pravidlá a chceme, aby sme z eura koniec-koncov mali tie výhody, kvôli ktorým sme to euro zaviedli."

B. CHMEL:
"Pán PALKO."

F. PALKO:
"Jasne súčasná situácia ukázala, že jednotná menová politika nestačí, aby boli zabezpečené ciele **európskej menovej únie**, pretože pri tak diametrálne odlišných fiškálnych politikách hrozí, ak by sa nič nestalo, ďalšie nebezpečenstvo, že tá situácia by nemusela byť posledná, ktorú zažívame dnes."

B. CHMEL:
"Budeme to, samozrejme, páni sledovať, situácia sa bude naozaj vyvíjať, ako sme spomínali, celý týždeň. Ďakujem vám za váš čas a názory. Pekný večer, dovidenia."

F. PALKO:
"Pekný večer, ďakujem."

M. ŠUSTER:
"Dovidenia."